

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht

Op 16 Juni 2020 publiceert het Reuters Institute for the Study of Journalism zijn jaarlijks Digital News Report, waarvan imec-SMIT-VUB de Belgische partner is, en dit inmiddels sinds 2016.

In de meest recente imec-SMIT policy brief, waarvoor u zich [hier](#) kan inschrijven, gaan we aan de hand van de Belgische data dieper in op het nieuwsgebruik van Vlamingen.

Voor het [Kenniscentrum Cultuur- en Mediaparticipatie](#) bieden we in deze eerste van een reeks Facts en Figures over nieuwsgebruik in Vlaanderen (en België) een overzicht van de belangrijkste cijfers en evoluties wat betreft nieuwsgebruik in de voorbije 5 jaar.

Inhoudstafel

1. Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht	2
1.1. Wie raadpleegt online nieuws (in Vlaanderen).....	2
1.1.1. Nieuwsinteresse	2
1.1.2. Wie raadpleegt welke nieuwsmedia?	3
1.1.3. Sociodemografische verschillen	4
1.2. Wie betaalt er voor online nieuws in Vlaanderen?	11
1.2.1. Overzicht.....	11
1.2.2. Sociodemografische verschillen	13
1.3. Wie vertrouwt online nieuws in Vlaanderen?	14
1.3.1. Overzicht.....	15
1.3.2. Sociodemografische verschillen	15

FACTS & FIGURES

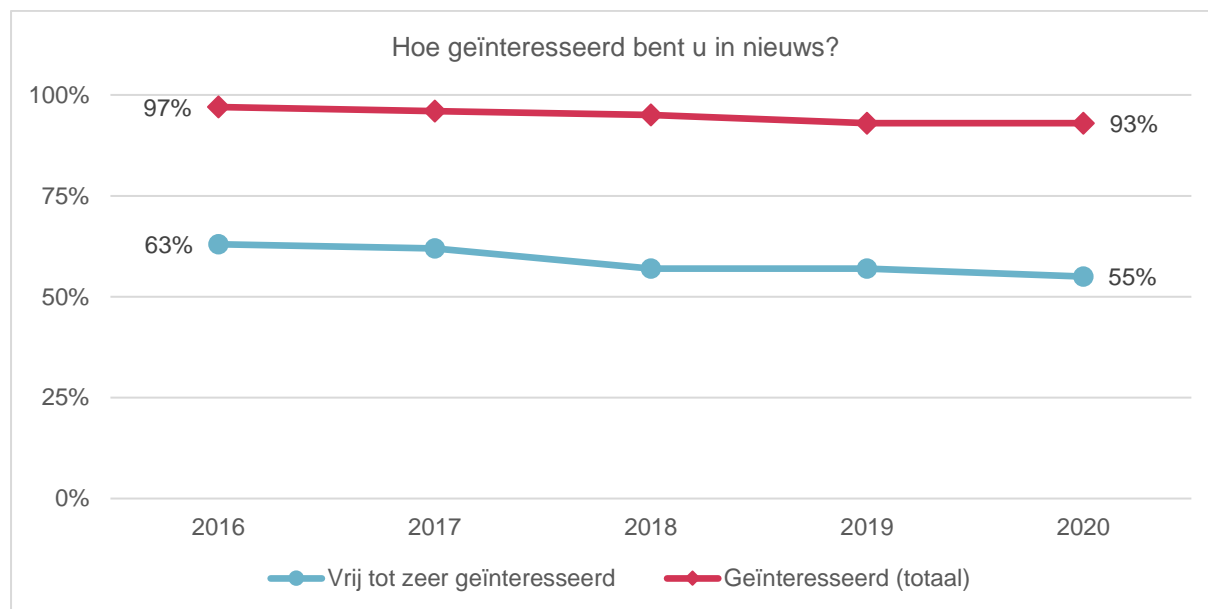
Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht

Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

1. Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht

1.1. Wie raadpleegt online nieuws (in Vlaanderen)

1.1.1. Nieuwsinteresse

Figuur 1: Evolutie nieuwsinteresse 2016 – 2020

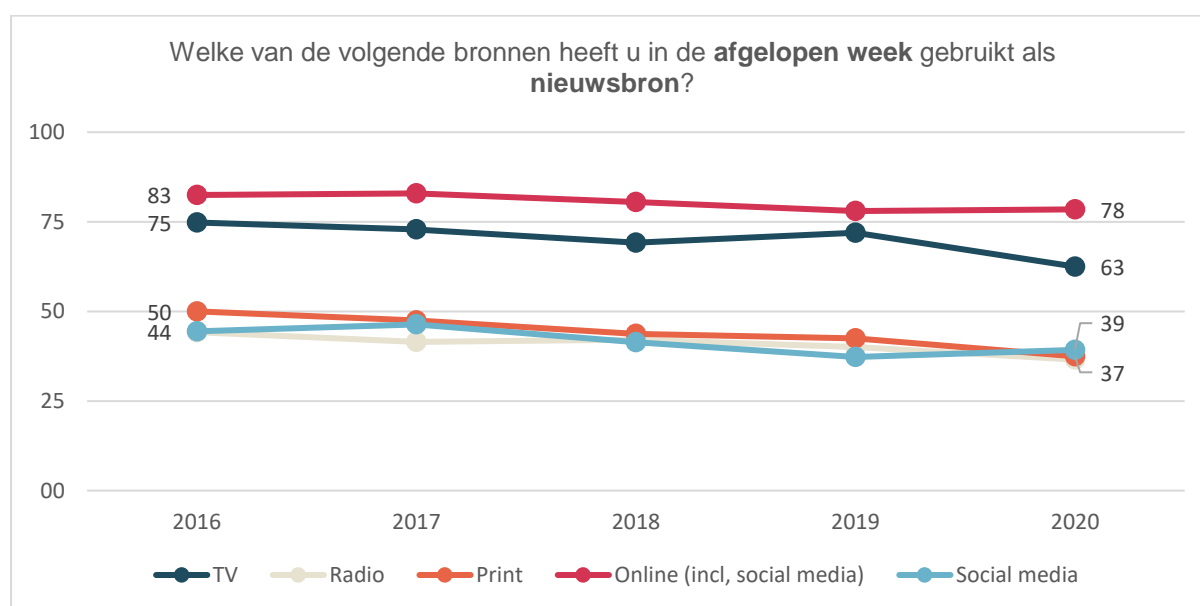
Het leeuwendeel van de Vlaamse nieuwsgebruikers geeft aan dat ze geïnteresseerd zijn in nieuws. Een score die Vlaanderen gelijkstelt met het gemiddelde van de 40 bevraagde landen in het Digital News Report. Een goede score dus, die desalniettemin wat nuancering behoeft. **De algemene nieuwsinteresse van Vlamingen ligt dan wel hoog, maar de relatieve interesse van de Vlaming in nieuws ligt een stuk lager**, en is gedurende de afgelopen 5 jaar onderhevig aan een licht dalende trend. Wanneer we nagaan hoeveel van deze gebruikers aangeven erg tot uiterst geïnteresseerd te zijn in nieuws, valt het totaal in 2020 namelijk terug tot slechts 55%. Met 4 procentpunten onder het DNR-gemiddelde (59%) zakt Vlaanderen hiermee terug tot de 27ste plaats in de ranglijst van 40 bevraagde landen. Een lijst die aangevoerd wordt door landen als Turkije (84%), Brazilië (79%), en Kenia (78%).

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

1.1.2. Wie raadpleegt welke nieuwsmedia?

Wat betreft het **gebruik van nieuwsmedia over de gehele Vlaamse bevolking** valt op dat in het afgelopen jaar enkele duidelijke verschuivingen hebben plaatsgevonden. Waar tot 2019 weinig grote verschillen konden worden opgetekend, valt op dat in het afgelopen jaar het **gebruik van televisie als nieuwsbron sterk gedaald** is, van 72% tot slechts 63% in 2020. Daarnaast lijkt ook de licht dalende trend in gebruik van sociale media voor nieuws die werd opgetekend in 2019 te stabiliseren.

Figuur 2: Evolutie gebruik nieuwsbronnen gedurende afgelopen week 2016 - 2020

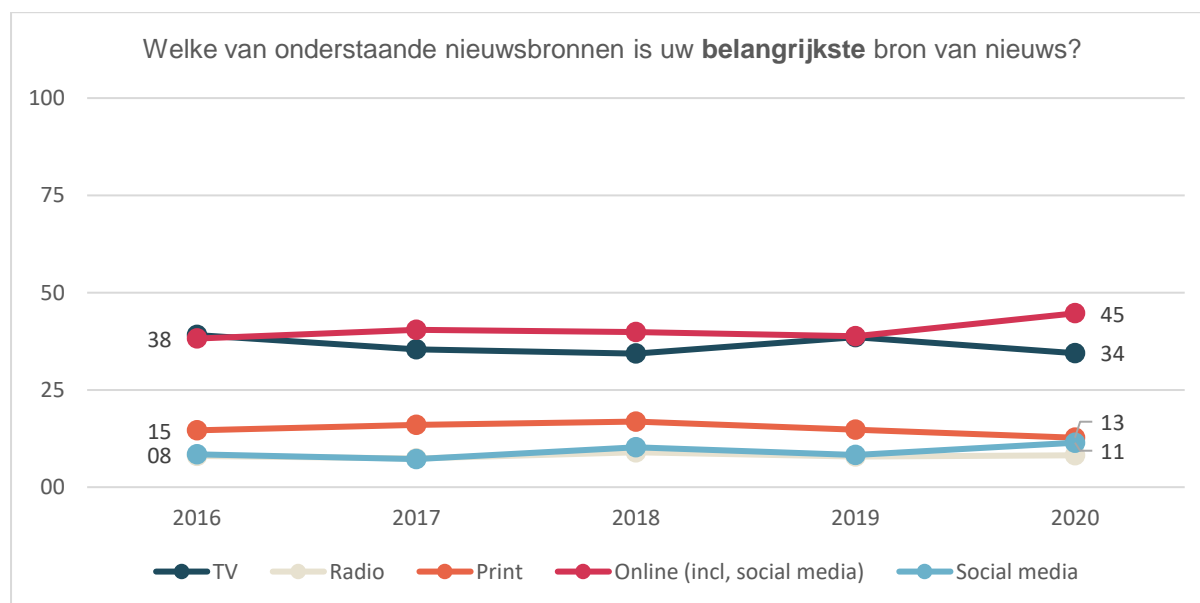
In grote lijnen valt op dat er zich een duidelijke **spreadstand laat voelen in gebruik van online bronnen enerzijds, en traditionele nieuwsbronnen als televisiejournaals en gedrukte pers anderzijds**. Zo houden online bronnen doorheen de laatste 5 jaar stand, ondanks enkele lichte schommelingen, maar blijft de dalende trend van traditionele media zich voortzetten.

Deze spreadstand reflecteert zich eveneens wanneer we nagaan welke de belangrijkste bronnen zijn voor nieuwsconsumptie bij Vlamingen. Doorheen de laatste 5 jaar zien we een lichte stijging wat betreft online bronnen. Waar deze in 2016 nog

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

nek aan nek leken te strijden om de aandacht van de Vlaamse nieuwsgebruiker, lijkt de strijd in 2020 dan weer goed en wel beslist in het voordeel van online media. **45% van de Vlaamse gebruikers in 2020 geeft aan dat online nieuwsmedia hun belangrijkste bron zijn voor nieuwscontent.** Slechts 34% van de bevroagde gebruikers geeft aan hoofdzakelijk te berusten op televisiejournals voor nieuws.

Figuur 3: Evolutie belangrijkste nieuwsbron 2016 - 2020

In de volgende onderdelen van dit rapport zal ingegaan worden op het gebruik van nieuwsbronnen in Vlaanderen, uitgesplitst volgens sociodemografische variabelen als op leeftijd, opleidingsniveau, en inkomen. In hoofdstuk 1.2 wordt vervolgens verder ingegaan op het betalen voor nieuws.

1.1.3. Sociodemografische verschillen

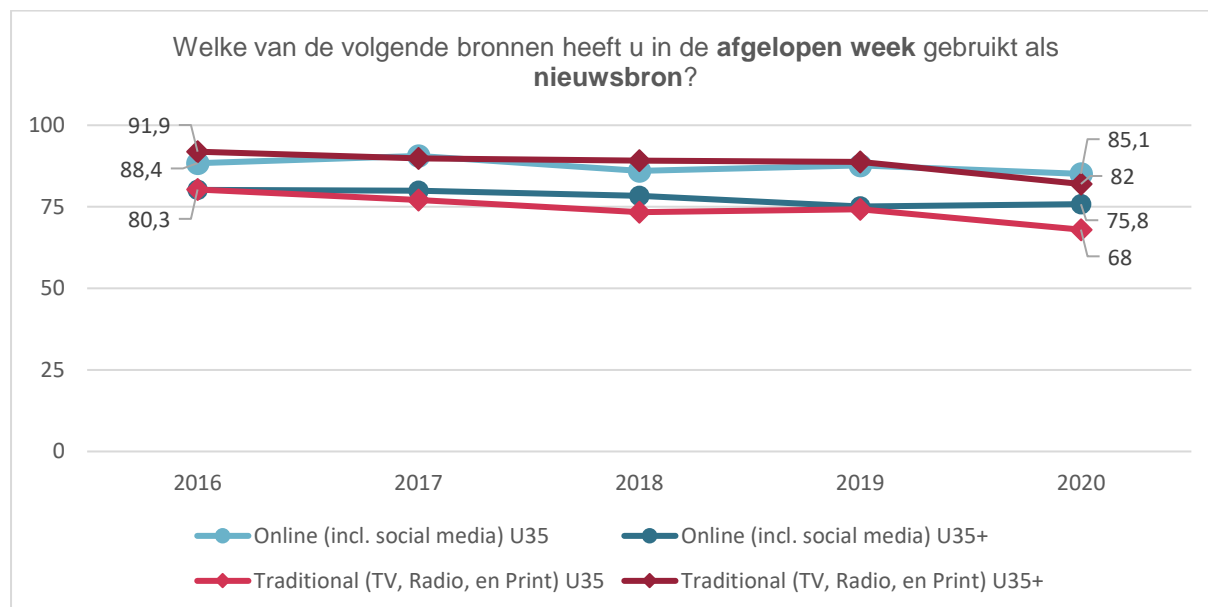
a. Leeftijd

In grote lijnen valt op dat bij Vlaamse nieuwsgebruikers jongere gebruikers (U35) vooral berusten op online nieuwsmedia, terwijl oudere nieuwsgebruikers (U35+) vooral berusten op traditionele nieuwsbronnen als televisiejournals, gedrukte pers, en radio. Toch laat ook hier de dalende trend in nieuwsgebruik zich voelen. **Niet**

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

enkel jongeren blijken de afgelopen 5 jaar minder gebruik te maken van **traditionele nieuwsmedia**, ook bij de oudere leeftijdscategorieën tekenen we een daling op van 10 procentpunten (U35+ 2016: 92%; U35+ 2020: 82%).

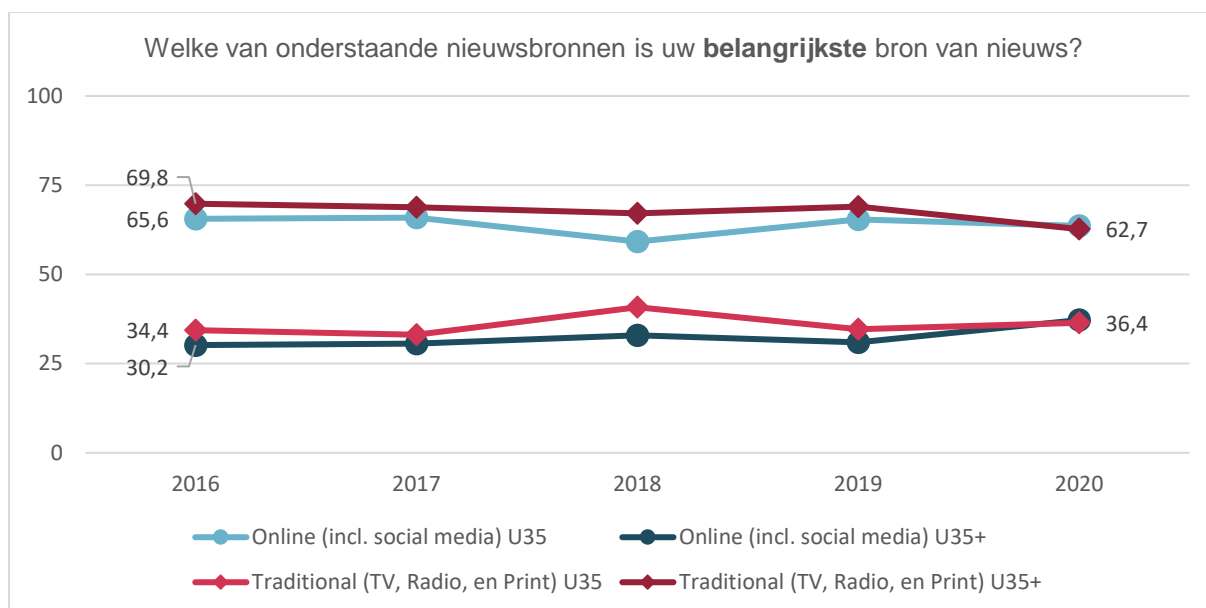
Figuur 4: Gebruik van nieuwsbronnen gedurende afgelopen week uitgesplitst naar leeftijdscategorie

Online nieuwsmedia lijken zich ook voor beide leeftijdscategorieën net wat beter te kunnen weren tegen de dalende trend in nieuwsgebruik. Hierdoor bestendigt zich de **voorkeur voor online nieuwsmedia bij de jongere leeftijdscategorie**, en lijken ook oudere gebruikers de jongeren te volgen in hun voorkeur voor online nieuwsmedia. Waar in 2016 12% minder ouderen aangeven gedurende de afgelopen week online nieuwsmedia gebruikt te hebben, is dit verschil inmiddels geslonken tot 6%. Dit lijkt aan te geven dat **online nieuwsmedia** niet enkel een belangrijke rol vervullen in het nieuwsrepertoire van de jongere gebruikers, maar ook bij oudere nieuwsgebruikers een prominentere plaats in het nieuwsrepertoire opnemen.

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht

Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

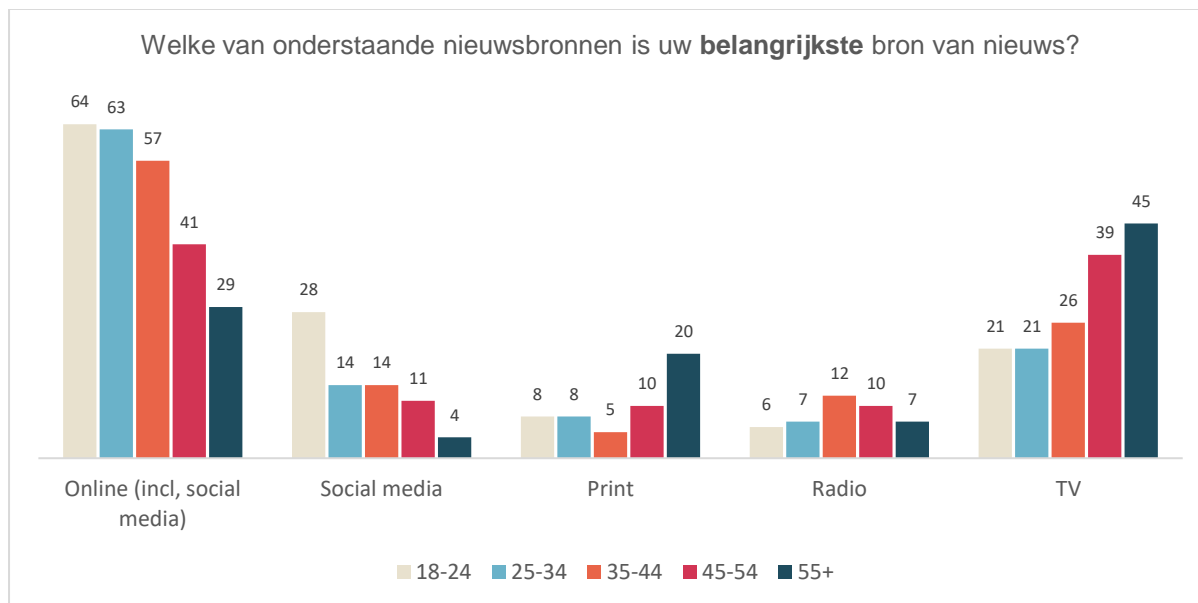

Figuur 5: Belangrijkste nieuwsbron uitgesplitst naar leeftijdscategorie

Deze trend blijkt eveneens in figuur 5, waar opvalt dat de evolutie van online nieuwsmedia en traditionele nieuwsmedia als belangrijkste bron voor oudere nieuwsgebruikers lijkt te convergeren. Dit doordat traditionele nieuwsmedia minder vaak worden aangegeven als belangrijkste nieuwsbron, ook bij ouderen, terwijl doorheen de afgelopen 5 jaar het belang van online nieuwsmedia stabiel blijft voor beide leeftijdscategorieën.

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

Figuur 6: Belangrijkste nieuwsbron uitgesplitst naar leeftijd (2020)

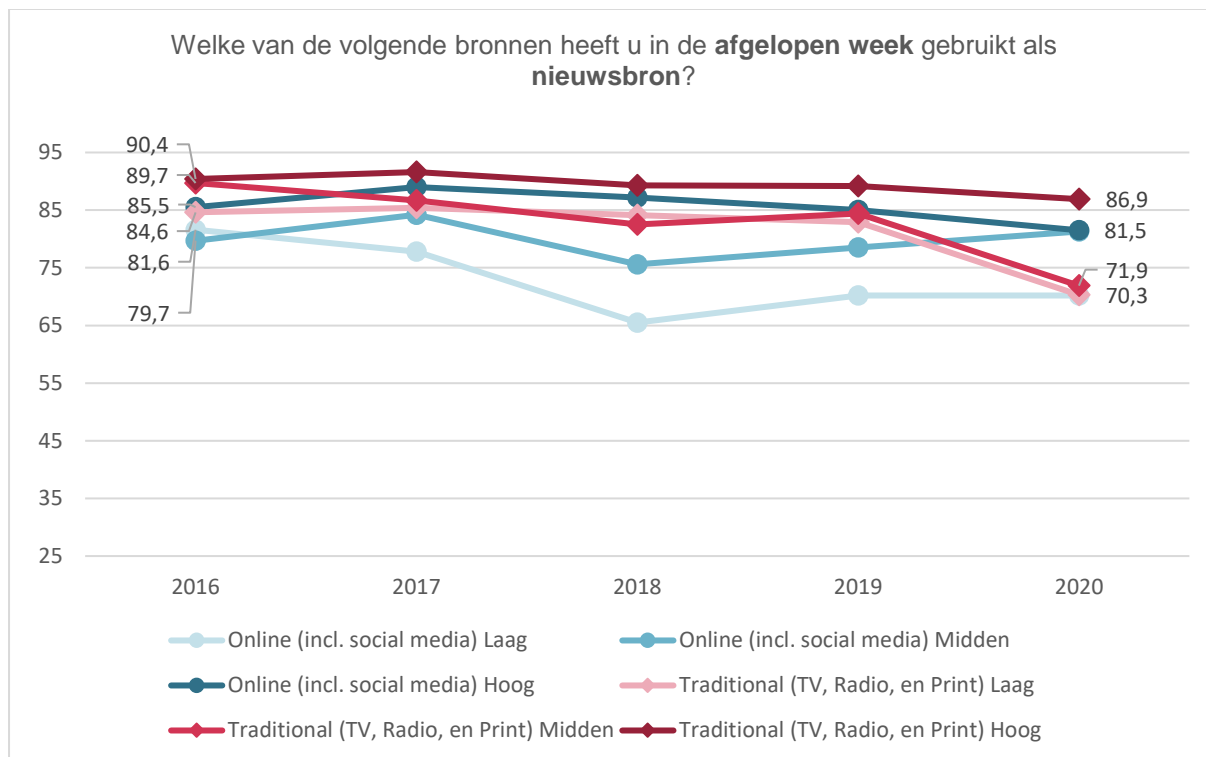
Grote verschuivingen hebben de laatste 5 jaar nog niet gebracht wat betreft het nieuwsgebruik van de verschillende leeftijdsgroepen. Voor jongere gebruikers blijven online media (inclusief sociale media) doorgaans de belangrijkste nieuwsbron. De jongste leeftijdscategorieën van **18- tot 24-jarigen** (64%) en **25- tot 34-jarigen** blijken in het bijzonder gericht op online media (63%) voor hun nieuwsgebruik. **1 op 3 van de 18- tot 24-jarigen geeft aan dat sociale media de belangrijkste nieuwsbron is** in hun nieuwsrepertoire.

b. Opleidingsniveau

Ook wanneer we uitsplitsen volgens opleidingsniveau valt op dat ondanks een korte duik in 2018, online media stand houden temidden een dalende trend in gebruikscijfers.

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

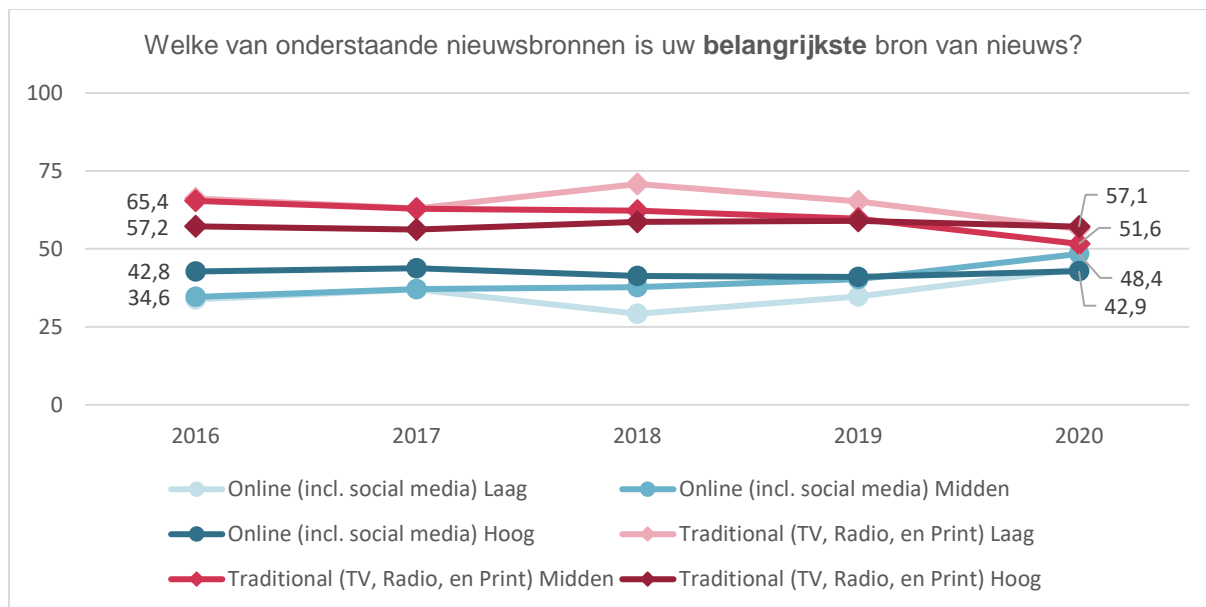
Figuur 7: Gebruik van nieuwsbronnen gedurende afgelopen week uitgesplitst naar opleidingsniveau

De **daling in gebruik van traditionele nieuwsmedia** (gedurende de afgelopen week) laat zich bovendien het sterkste voelen bij de laag- en midden-opgeleiden. Waar in 2019 nog respectievelijk 83% en 84% laag- en midden-opgeleiden gedurende de voorbije week traditionele nieuwsmedia gebruikt hadden, is dit in 2020 teruggezaakt tot respectievelijk 70% en 72%.

Gebruikscijfers bij hoogopgeleiden blijken dan weer stabieler te blijven over de laatste 5 jaar dan bij laag- of midden-opgeleiden. We stellen een gelijkaardige (dalende) trend vast, maar geen forse verschuivingen zoals dat bij de andere categorieën het geval is. Gebruikscijfers voor hoogopgeleiden zijn over de afgelopen 5 jaar met ongeveer 5% gedaald.

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

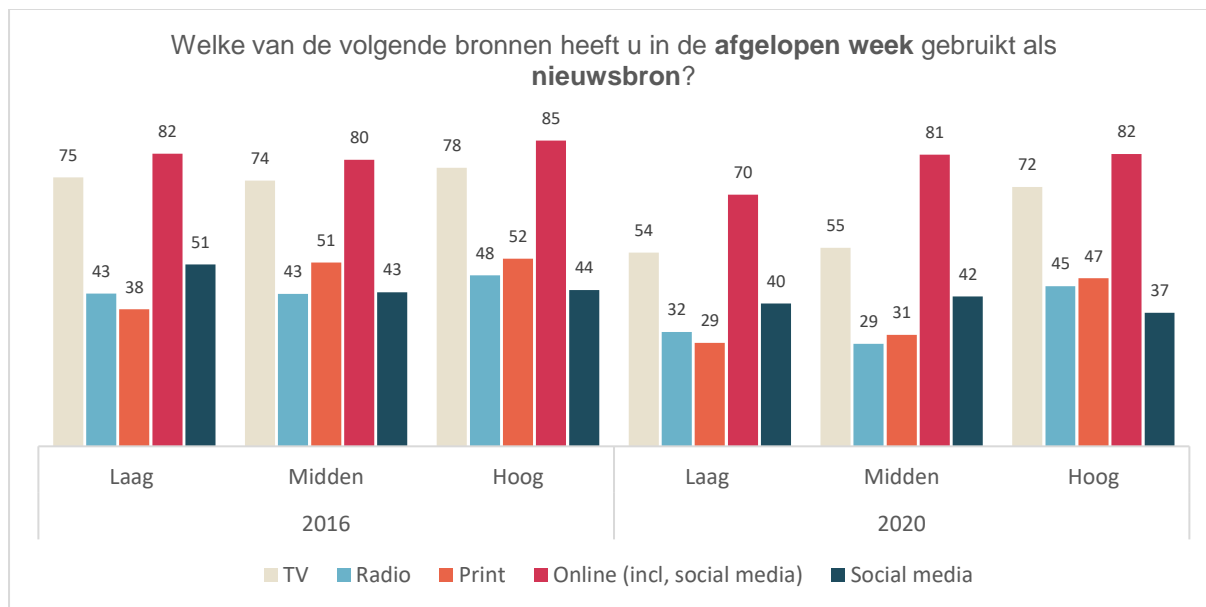
Figuur 8: Belangrijkste nieuwsbron uitgesplitst naar opleidingsniveau

Zeker wat betreft de belangrijkste bron in het nieuwsrepertoire van gebruikers, valt op dat voor hoogopgeleiden nauwelijks een verandering kan worden opgetekend in de afgelopen 5 jaar. **Traditionele nieuwsmedia als televisiejournals en gedrukte kranten blijven de belangrijkste nieuwsbron voor hoogopgeleiden** (2016: 57%; 2020: 57%). Bij laag- en midden-opgeleiden neemt het belang van online nieuwsmedia sinds 2018 dan weer duidelijk toe, omgekeerd evenredig met het belang van traditionele nieuwsmedia.

Opmerkelijk is dat **de grootste fluctuaties zich voordoen bij de laagopgeleiden**. Hoe hoger het opleidingsniveau, hoe stabiel het belang van online dan wel traditionele nieuwsmedia lijkt te blijven voor nieuwsgebruikers.

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

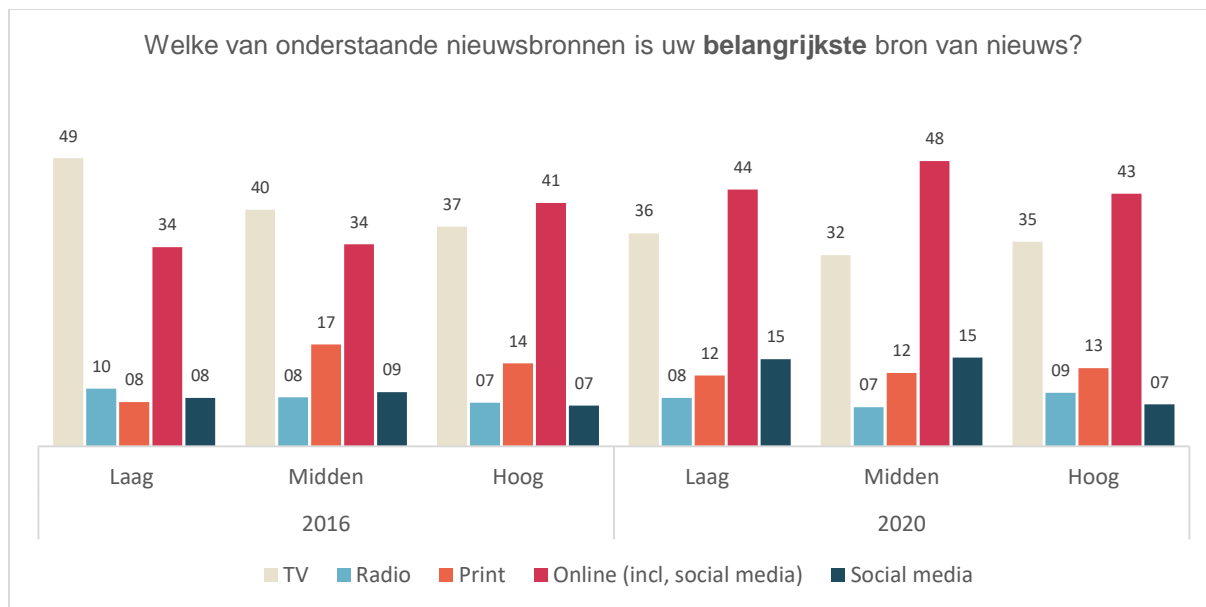

Figuur 9: Gebruik van nieuwsbronnen gedurende afgelopen week uitgesplitst naar opleidingsniveau (2016 vs. 2020)

Vooraf het gebruik van televisie als nieuwsbron lijkt een sterke daling te hebben gekend, en dit vooral bij laagopgeleiden. We tekenen vooral een verschil op bij de laag en midden-opgeleide Vlamingen. Daar zien we dat de afgelopen 5 jaar televisie een forse deuk heeft gekregen in het nieuwsrepertoire van de Vlaming, en voor de meeste gebruikers door online nieuwsmedia van de troon werd gestoten als belangrijkste nieuwsbron. Ook sociale media halen hier een licht voordeel uit, en tekenen in vergelijking met 2016 een lichte groei op van ongeveer 7 procentpunten.

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

Figuur 10: Belangrijkste nieuwsbron uitgesplitst naar opleidingsniveau (2016 vs. 2020)

1.2. Wie betaalt er voor online nieuws in Vlaanderen?

1.2.1. Overzicht

Wat betreft het betalen voor online nieuws tekenen we nauwelijks verandering op gedurende de afgelopen 5 jaar. Hoewel het aantal betalende gebruikers nauwelijks verandert, merken we echter wel een stijging op in het aantal gebruikers dat aangeeft niet te weten of ze het afgelopen jaar betaald hebben voor nieuws, van slechts 3% in 2016 tot 9% in 2020.

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

Figuur 11: Evolutie betalen voor nieuws (2016 – 2020)

Een verklaring hiervoor vinden is moeilijk, maar een eerste aanwijzing kan gevonden worden in de stijgende trend die wordt waargenomen voor het **delen van abonnementen**. Zo tekenen we voor het delen van abonnementen een stijging op van 9 procentpunten in het afgelopen jaar (2019: 12% ; 2020: 21%). Het gemak waarmee nieuwscontent, en abonnementen, gedeeld kunnen worden kan dus mee een verklaring bieden waarom het voor een groeiend aandeel van de respondenten onduidelijk wordt of ze al dan niet betaald hebben voor de nieuwscontent die ze consumeren.

Het delen van abonnementen (niet enkel voor nieuws, maar ook voor andere mediaplatformen met doorlopende betalingen) zit dus in de lift.¹ Bovendien komt ook een duidelijk verschil in het delen van abonnementen naar voren op basis van **leeftijd**. Zo blijken jongeren (U35 = 33%) vaker gebruik te maken van gedeelde abonnementen dan ouderen (U35+ = 13%).

¹ Ook voor andere doorlopende betalingen zoals streamingdiensten (bvb. Netflix) wordt een aanzienlijk percentage 'freeriders' opgetekend. Volgens de Digimeter (2019) kende Netflix in Vlaanderen zo'n 20% 'freeriders': kijkers die gebruik maken van het abonnement van een andere persoon en zelf niet betalen.

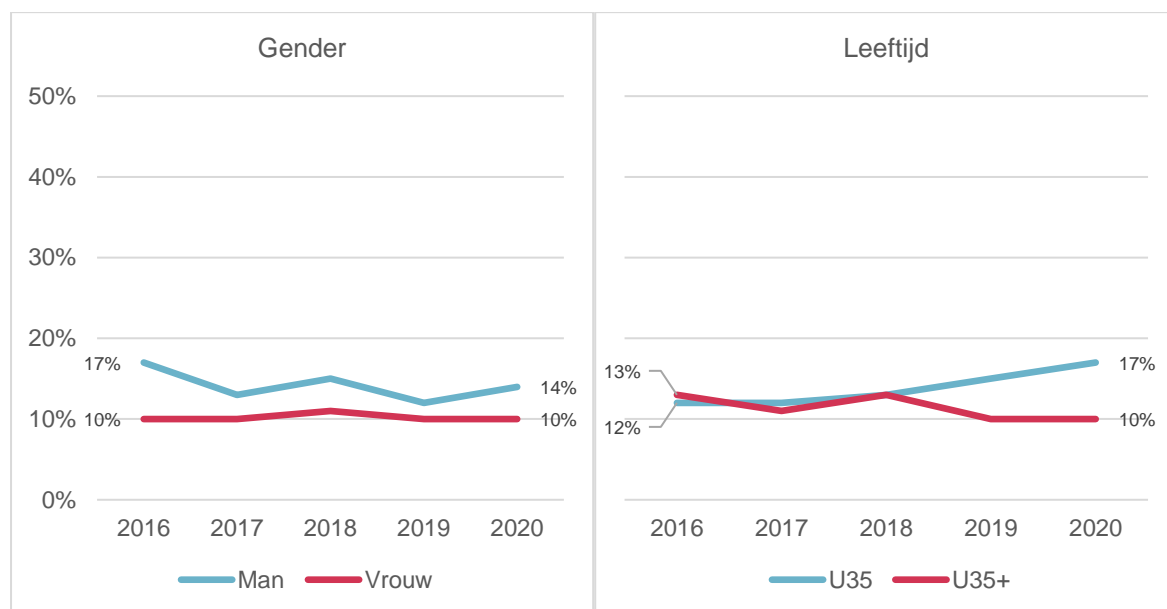
FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht

Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

1.2.2. Sociodemografische verschillen

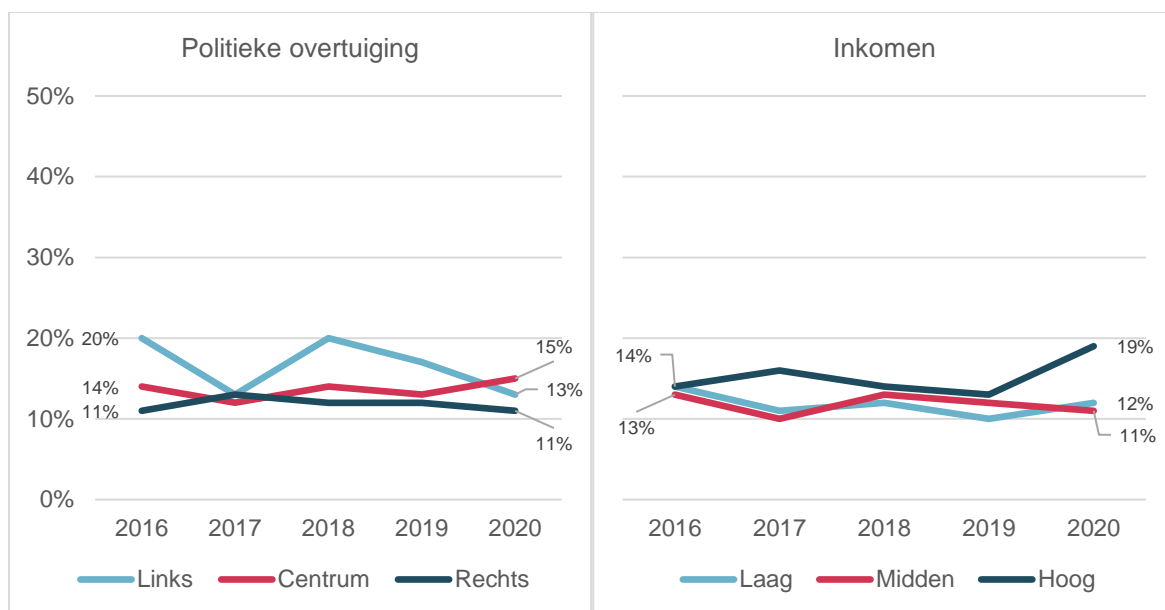
Hoewel in grote lijnen weinig verandering wordt opgetekend in het aandeel gebruikers die aangeven te betalen voor online nieuws, zijn enkele lichte verschillen op te merken wanneer wordt uitgesplitst op basis van sociodemografische variabelen als gender, leeftijd, politieke overtuiging, en inkomen.

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht

Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

Figuur 12: Evolutie betalen voor nieuws uitgesplitst naar sociodemografische variabelen (2016 vs. 2020)

Zo valt op dat er vooral **'winst' wordt geboekt bij jongeren**. Het aandeel jongeren dat aangeeft te betalen voor nieuws is sinds 2016 licht gestegen van 12% tot 17% in 2020. Een kleine stijging, maar desalniettemin verschillen de jongeren hierin duidelijk van de oudere leeftijdscategorieën (35+), waar slechts 10% aangeeft te betalen voor nieuws.

Verder zijn ook enkele duidelijke verschuivingen merkbaar op het gebied van politieke overtuiging. Waar in 2016 nog 20% van de 'linkse' gebruikers² aangeeft te betalen voor nieuws, is dit na een plotse schommeling tussen 2017 en 2018 geleidelijk gedaald tot 13%. Opvallend, hoewel het aandeel centrum en rechtse gebruikers dat aangeeft te betalen voor nieuws over de afgelopen 5 jaar relatief stabiel is gebleven **tekenen we een daling op van 7 procentpunten bij linkse gebruikers sinds 2016**.

1.3. Wie vertrouwt online nieuws in Vlaanderen?

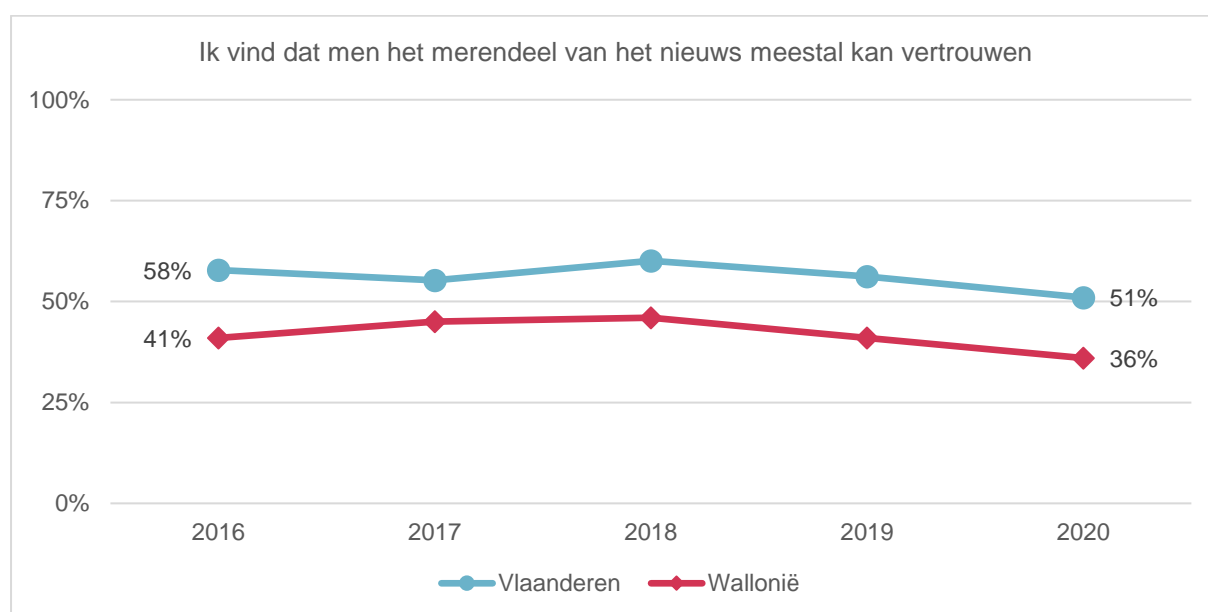
² Politieke overtuiging werd in de Digital News Report opgemeten aan de hand van een 7-punten schaal die de respondent vraagt aan te geven met welke politieke strekking zij zich het meest associëren. Gaande van 1: zeer links, tot 7: zeer rechts.

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

1.3.1. Overzicht

Vertrouwen in nieuwsmedia blijft in Vlaanderen relatief hoog. Met zo'n **51% van de respondenten** die aangeeft te vertrouwen in nieuwsmedia in het algemeen, komt Vlaanderen als regio zo op de 6^e plaats te staan in vergelijking met andere landen die bevroegd werden in het Digital News Report. Vlamingen verschillen hierin bovendien sterk van hun Waalse buren, waar nipt 1/3 van de respondenten (36%) aangeeft te vertrouwen in nieuws in het algemeen.

Figuur 13: Vergelijking vertrouwen in nieuws Vlaanderen vs. Wallonië (2016 – 2020)

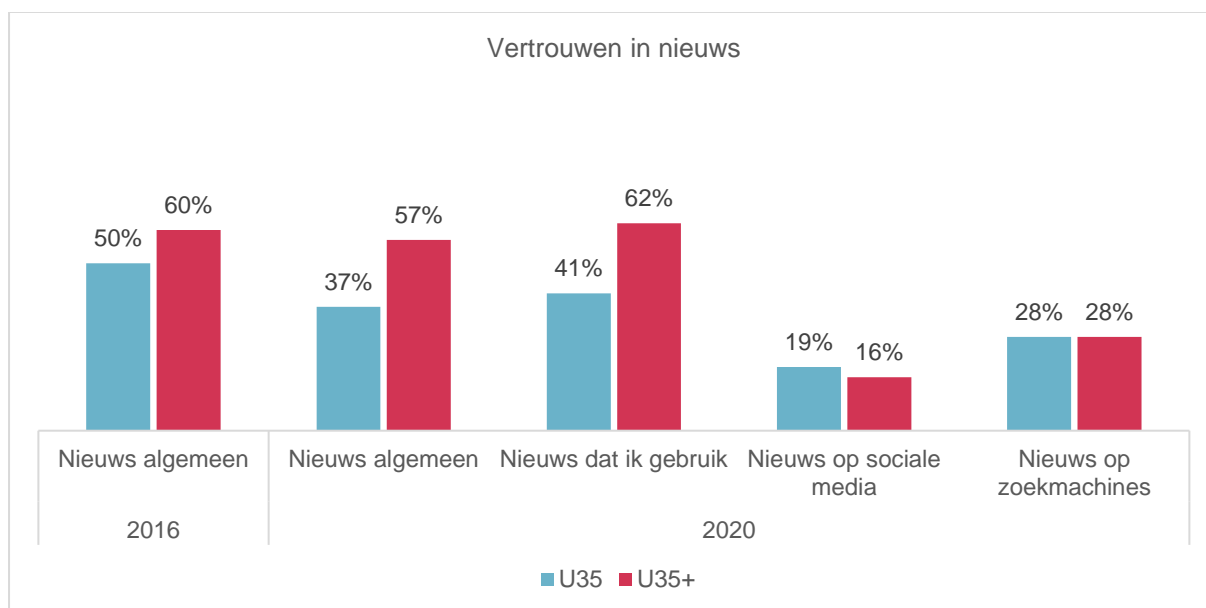
1.3.2. Sociodemografische verschillen

a. Leeftijd

Jongeren (U35: 37%) geven aan minder vertrouwen te hebben in het nieuws dan oudere gebruikers (U35+: 57%). En dit voor zowel nieuws in het algemeen als nieuws dat ze zelf gebruiken. Bovendien valt op dat het vertrouwen van jongeren in nieuws in het algemeen sinds 2016 sterk is teruggezakt. Wat betreft het vertrouwen in nieuws op sociale media en via zoekmachines zijn tekenen we nauwelijks tot geen verschil op tussen beide leeftijdscategorieën.

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

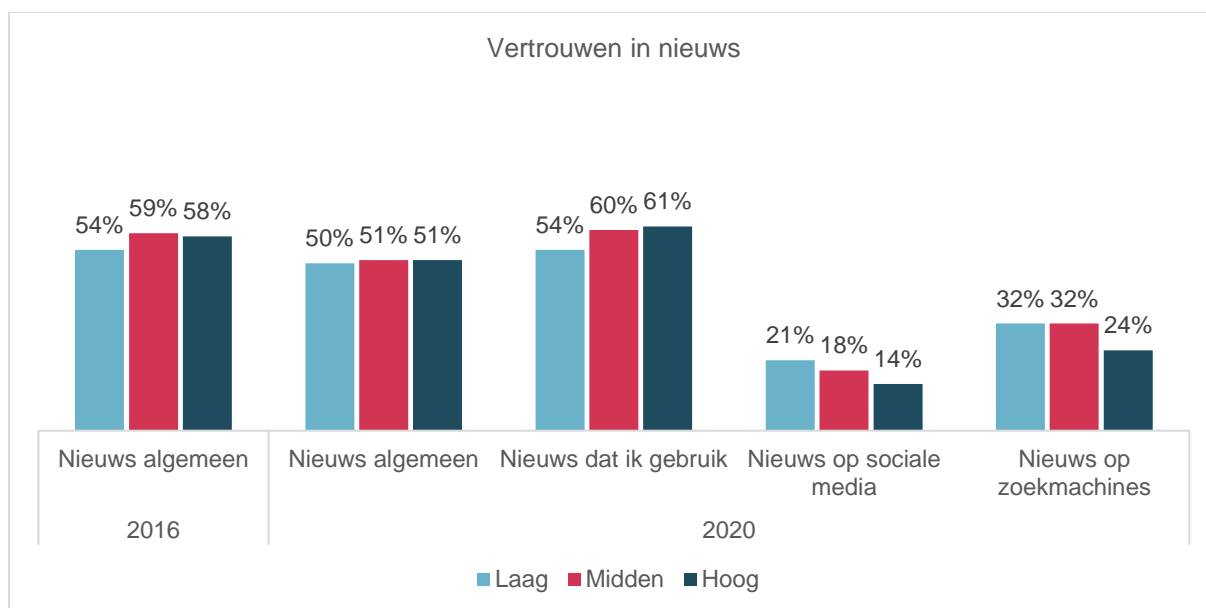
Figuur 14: Vergelijking vertrouwen in nieuws uitgesplitst naar leeftijd (2016 vs. 2020)

b. Opleiding

Op het vlak van opleidingsniveaus zijn voor nieuws in het algemeen en nieuws dat respondenten zelf gebruiken nauwelijks verschillen op te tekenen tussen de opleidingscategorieën. Wel is het vertrouwen in **nieuws in het algemeen** licht gedaald sinds 2016, en dit voor alle opleidingscategorieën. Deze daling is echter kleiner bij de laagopgeleiden (4%) dan bij de andere opleidingsniveaus (7 à 8%). Wat betreft het vertrouwen in nieuws op sociale media en nieuws op zoekmachines onderscheiden laag- en hoog-opgeleiden dan weer wel scherper van elkaar. 21% van de respondenten die laagopgeleid zijn geven aan nieuws op sociale media te vertrouwen, waar slechts 14% van de hoogopgeleiden nieuws op sociale media vertrouwen. Ook op het gebied van vertrouwen in nieuws op zoekmachines onderscheiden hoogopgeleiden (24%) zich van de andere categorieën (32%).

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

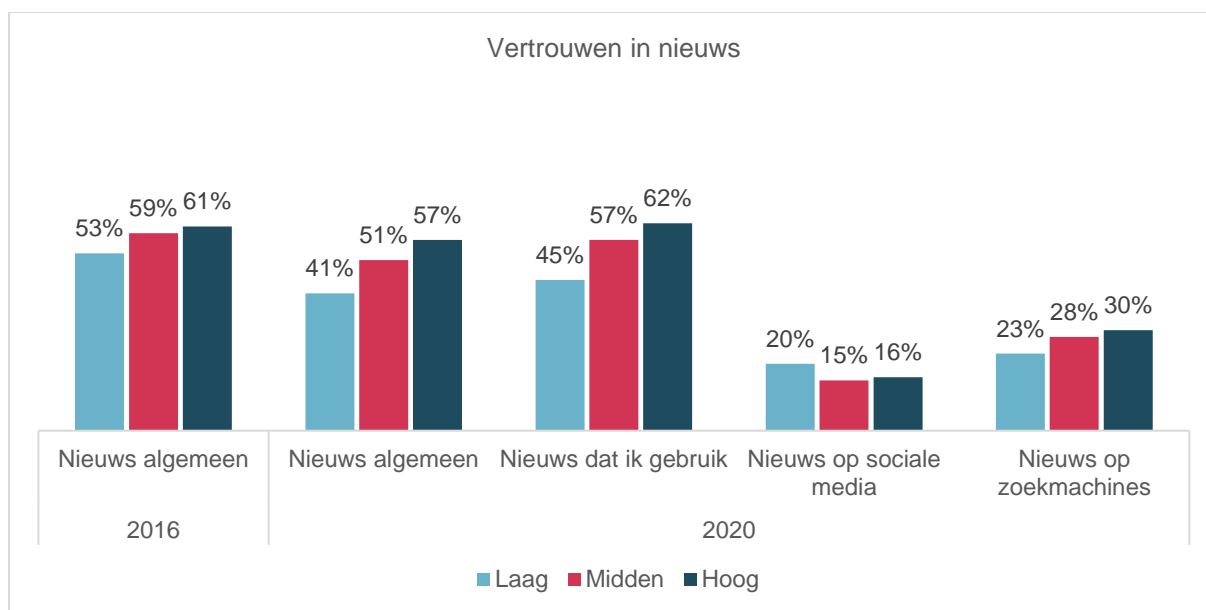
Figuur 15: Vergelijking vertrouwen in nieuws uitgesplitst naar opleidingsniveau (2016 vs. 2020)

c. Inkomen

Wat betreft het vertrouwen in nieuws uitgesplitst volgens inkomen valt op dat het vertrouwen in **nieuws in het algemeen** het best standhoudt bij de hoogste inkomens (daling van 4%). Vooral bij de laagste inkomens lijkt het vertrouwen in nieuws in het algemeen het sterkst geschaapt (2016: 53%; 2020: 41%). Desondanks blijken respondenten met een laag inkomen meer dan de andere inkomenscategorieën te vertrouwen in nieuws op sociale media (laag: 20%; midden: 15%; hoog: 16%).

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

Figuur 16: Vergelijking vertrouwen in nieuws uitgesplitst naar inkomenscategorie (2016 vs. 2020)

d. Politieke overtuiging

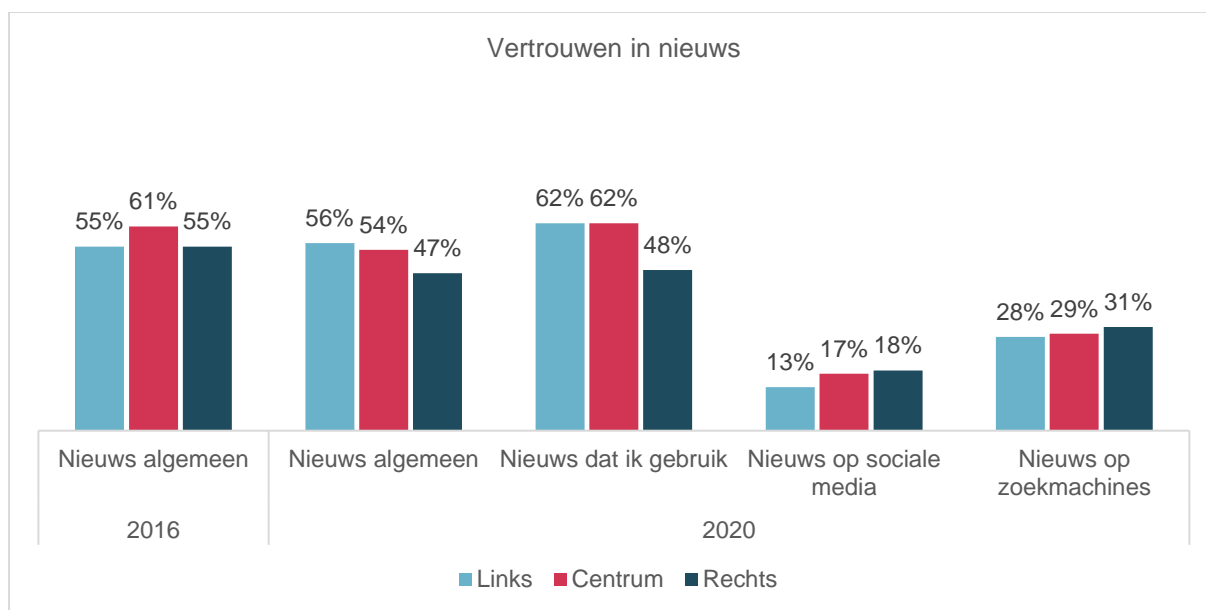
Wat betreft het vertrouwen in nieuws volgens politieke overtuiging valt op dat **het vertrouwen in nieuws het sterkst is bij respondenten met een linkse politieke overtuiging**. Sinds 2016 neemt het aantal 'linkse' respondenten dat aangeeft nieuws in het algemeen te vertrouwen toe van 55% tot 56%. Daarnaast blijken respondenten van een linkse politieke strekking ook het meest sceptisch wat betreft nieuws op sociale media.

Bij respondenten met een centrum- of rechtse politieke overtuiging daalt het vertrouwen in nieuws de afgelopen 5 jaar. Ook wat betreft nieuwsmedia die ze zelf gebruiken ligt het vertrouwen lager bij respondenten van een rechtse politieke strekking dan de andere categorieën (L: 62%; C: 62%; R: 48%).

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht

Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

Figuur 17: Vergelijking vertrouwen in nieuws uitgesplitst naar politieke overtuiging (2016 vs. 2020)

FACTS & FIGURES

Nieuwsgebruik in cijfers: 5 jaar in vogelvlucht

Ruben Vandenplas & Ike Picone - 2020

Highlights

Nieuwsinteresse

- Vlaamse nieuwsinteresse blijft hoog en stabiel (2020: 93%), maar relatieve nieuwsinteresse in Vlaanderen ligt laag in vergelijking met andere regio's (27ste plaats in ranglijst)

Nieuwsgebruik

- Dalende trend in nieuwsgebruik, vooral bij traditionele nieuwsmedia als televisiejournals, gedrukte pers, en radio
- Online nieuwsmedia houden stand, en worden steeds prominenter in het nieuwsrepertoire van Vlaamse nieuwsgebruikers
- Daling in gebruik van traditionele nieuwsmedia laat zich het sterkste voelen bij laag- en midden-opgeleiden

Betalen voor nieuws

- Betalen voor nieuws blijft stabiel gedurende de afgelopen 5 jaar. In 2020 betalen zo'n 12% van de respondenten voor nieuws
- Vooral jongeren lijken vaker te betalen voor nieuws (2016: 12%; 2020: 17%)
- Vooral linkse gebruikers lijken de laatste 5 jaar minder te betalen voor nieuws: Het aantal daalt de afgelopen 3 jaar met 7 procentpunten van 20% tot 13% in 2020

Vertrouwen in nieuws

- Vertrouwen in nieuws in Vlaanderen blijft hoog, maar kent een dalende trend (-7% sinds 2016)
- Jongeren vertrouwen nieuws in het algemeen en dat ze zelf gebruiken minder dan ouderen
- Respondenten van een linkse politieke strekking vertrouwen meer in nieuws dan anderen
- Respondenten die zich rechts op het politieke spectrum situeren hebben doorgaans minder vertrouwen in nieuws, ook wat betreft nieuws dat ze zelf gebruiken